

759(14)

K34/75

J. Maloka.

b

1/12

0-16

Medicine and divination Motepo's tribe

1

Bongaka.

2

3

Dingaka xo na le mehuta e mentshi eo e fapanexo ka mesomo ya bongaka. Tse dingwe ke dingaka tsa xo laola ka masapo a diphoofolo tse di hwilexo e sexo tse di hwilexo ka nosi eupya tse ba di bolayaxo, phoofolo e ngwe le e ngwe ya lesoka e naxo le natha, ba re xo e bolaya ba re xe e ba mohlomong ke phoofolo ya lesoka ba re xe ba setse ba e buile ba re mo khurung ya yona xo na le le lesapyana le lengwe le le bitswaxo hlako xona mokhurung, makxatheng xa nomo le serope xoba nomo le sefaka. Lesapyana le la nkxokolwana le mephatho e mene, ke lona le le diang xore leoto le kxone xo huna le xo naba, ka xobane xa se la momaxana le hlakhu le serope (nomo) le swaraxanthisitse feela ke dinamama le letlalo, xomme dingaka di le lokolla ka mphaka ba le seta-seta ka mphaka ka matheka dinamama ba sa le sware ba le thakxola la wa fasevxo le name le laole se o le se nthšana le swatswa phoofolong, le xe e le phoofolo tse ruilweng tsa xo etsa bo kxomo, nku, le pudi xe ba hlabetse e ngwe ya tsona monyanya ba e nthša hlako (taola) ka ona mokxwa ouwe ba nthša phoofolo e ngwe le e ngwe ya pholo (tona) le ya thsadi xore ba tle ba tsebe xo laola motho wa monna le wa mosadi, xobane monna o laolwa ke e tona (pholo) mosadi o laolwa ke ya thsadi phoofolo, xape le tsona diphoofolo tse tsa lesoka le xo tse di nexo marofa tse dikxolo tsa xo etsa bo-tau, nkwe, mahlalerwa, bo thsweng di nthsiwa hlako, esita le yona kolobe ya lesoka e nthsiwa hlako, dihlako ke dilo tseo xo bonexwaxo ka tsona, xo tsebiswa seo se tlaxo xo direxa le xe se direxilexo o sa tsebe xore na ke ka baka lang? Le dilo tsa bohlokwa, Xo mehuta ka moka ya batho ba baso motho xe a tseba dihlako le dihare e napile ke yena ngaka ya kxontle xape o tla bitswa ngaka ya dinaka, yona ngaka ye e kxona xo bona bolwetsi byo bo babaxo motho, ka tsona dihlako tse e babe ba re xe ba di reta moxongwe ba re, ke marapo a tse di hwilexo malaola ditsamayaxo, (di sepelaxo) makokona ke mpya

lepetlo moseto o tla mafaretso, e ba be ba re xe ba di paka ka lewo
 le lengwe dihlako tse, le ba re pakelaxo xore di bolela nnete, xe
 di wele lewo le barexo moxolore. Ba re xe ba reta ba re,
 Moxolore wa Ramate ke moxolo ke mohuhumuxi ke moxolo wa maja tsa
 uta, xa ba re tsa seote xa di lewe, tsa ntlo-kxolo ya mosate, ya
 re thsikhidi ya re maphena, ya re dixolo ka moka monye motse wa
 molotsana xotlo le hwile xa a laole o siya dihlako xo monthsa,
 sepa lexolo ke la moeng (molata) monye xae o nya mpipitlana.

4 Xe ba rialo ba re ntlo-kxolo ya mosate ya re dithsikhidi ya
 re maphena ke xore dihlako di na di nthsetse lona lapa le la
 mosate, ya re dithsikhidi ya re maphena ke xore bobo bo xona ka
 moka ka no lapeng le, boloi, dithuri, dipolawo, xe ba re xotlo
 le hwile xa a laole, bara xore xe xo no hwa motho fele e leng
 molata, kxosi xa e ke e ya xo nyaka ngaka xore e tle e laole, wa
 thsabe xore e sebe mohlomong dihlako di tla tla di nthsa kamo
 xaxe. Xe ba re sepa lexolo ke la moeng, sepa le le bolelwaxo
 le bara xe xo hlaxile taba ye mpe ye kxolo, e tla mpharolelwa
 ka thsiwana (molata) mpipitlana e nyenyana xoba xo pata (xo fihla)
 hono ke xore taba e mpe e ka se ke ya bolelwa xodimo xa kxosi le
 xe e diilwe ke yena, hono xe dingaka tsona xe di laola di napa di
 no supa seo dihlako di se bolelaxo xe dintsa kxosi xo ba thsiwana.
 Xape tsona dihlako tse xe ba hweditse phoofolo e ngwe e hwile sokeng
 e le phoofolo ya lesoke, xe ba e bone e ba enthse hlaka le yona,
 lebitso la nto e topyaxo e hwile e bitswa moxoxa, ka baka leo xe
 5 ba e topile e ba re re topile moxoxa. Hong hlako ya moluta ouwe,
 e kxone xo laola moxoxa xe xo laolwa dihlako, kera xore xe eba
 le tla topa motho a hwile, e nape e re xo tla topya moxoxa, e
 nape e nthse mothopho woo motho a o binaxo, ka yona hlako ya
 phoofolo yeo motho a e binaxo, tlou, xoba tau, le xe seema sona
 se re motho xa a topye moxoxa, ba re xe o ka topa thsweng e hwile
 e ba re e a ila, ka xobane ke motho, e bare xo tla hwa moloko

weno, xoba wena xe xo ka hlabya mokxosi wa xore motho timetse
 xwa ba xwa laolwa dihlako tsa xo tsebisa xobane o hwile xomme di-
 ngaka tsa supa tulo yeo xo thweng a ka ya xo nyakwa xona, xomme xwa
 rapiwa lesolo la xo yo xo monyaka, batho ba tla tswa lesolo la
 xo ya mo nyaka, le xe xo le byale ba tla nyaka ka matswalo
 (thsio) o mongwe le o mongwe a re e re a ka ka a se ke a bonwa
 ke nna xomme eo a tlaxo xo mmona o tla swanelwa ke xo ya ngakeng
 6 xore a alafswe. Dingaka tsa dihlako xa se tsa banna feela,
 le tsa basadi di xona, mohlomong yona ngaka ye ya dihlako e
 ka akaretsa malwetsi a mehuta mohlomong xo ka ba le malwetsi
 a mangwe ao e ka se tsebeng xo a alafa, a re xo laola ka dihlako
 di motsa bolwetsi byo bo bolayaxo motho yo a re e yang xo seketete
 nna bolwetsi byo xa ke bo tsebe, a supa ngaka ya dihlako xoba e
 thsupya.

2. Xo na le dingaka tse dithsupya, ngaka ye thsupya ke yeo
 e sa laolexo ka dihlako, monnaxoba mosadi. Mohlomong ngaka e
 thsupya e ka na phala le yona yeo e laolaxo ka dihlako, xobane
 le yona ye thsupya e kxona xo bea motse (xo thea motse). Xomme
 byo uwe ke bongaka byo bo swanaxo e ka ~~ke~~ no ba bongaka bya leloko,
 mo xongwe motho a no xo bo reka, bongaka byo e lexo bya bo motho
 xona mo mangakeng ao re sa tsoxo xo bolela ka ona, motho xe
 7 a e-na le bana o ba abela lefa le la xaxwe e leng bongaka, o ba
 ruta byona xe a ba abela xa ba rutwi dihlako ka moka xa bona,
 o mongwe o tla rutwa dihlako eo e lexo yo moxolo, e mong a rutwa
 dihlare feela, yaba ngaka ye thsupya, (ya sa laolexo). Ke lefa
 leo papaxo bona a ba fang lona, antheng ola xe a rutwa dihlako
 a ka se no rutwa tsona feela o tla rutwa dihlako, dihlare le
 mekwa ya bongaka ka moka, xape naka ya dihlako ak ye thsupya ka ~~na~~
 moka ba tseba meleko,

8 ngaka yeo e bonthsaxo bodulo (moo motse o ka dulaxo) ke yona ya dihlako, xomme xe papabo a setse a ba rutile ba ka no tsama ba okeletsa bongaka byo xanthisi ngaka e reka dihlare ka dihlare, a bonthse ngaka e ngwe dihlare tsa xaxwe ola le yena a mmonthse a mo rute, mohlomong yona ngaka e ka no nthsa kxomo ya reka bongaka xodimo xa bongaka ngakeng ye ngwe. Hong xe xo na le bongaka byo bongwe kantle le byo. Byona ke bongaka bya moloko byo o ka dio hwetsa ba re ke bongaka bya xa mokete, xo etsa bongaka bya xo nisa pula, xo upa majane, le ditsie, xo upa dinonyane, xo wetsa dikoma (mabollo) mohlomong xo etsa xo alafa dikxomo, le a mangwe malwetsi. Eyale ka xe malwetsi le ona a na le meloko byale ka xe ba be ba re bolwetsi byo ke bya leloko la xa sekete byale ka bolwetsi bya le-phephetha (sexohlo-xohlo) le maphera, (dirata) malwetsi a ma-byalo, xe xo dio xoba le ngaka ya ona le a mang a byalo ka ona o ka no hwetsa ngaka e tseba xo alafa bolwetsi byo bongwe mo xo ona empa a satsebe xo alafa malwetsi a manthisi ba re bolwetsi byo bo alafa ke ba xa sekete.

9 Xomme motho xe a rutwa bongaka a rutwa ke ngaka ya ka kxakala e seng ke papaxe, ngaka ye e tla tsea thsekhu, (thsiipi ya xo epa dihlare, kepi) a tswela kantle le eo a mo rutaxo ba tsama ba e-ya le melala, ba namela le dithaba a tsama a mo laetsa metlang ya dihlare (masasa a mehlare) xomme ba epa medi ya tsona a mo ruta yona, a mo laya mekwa yeo di alafang ka yona a bile a mo fa le mehlare e mengwe, yeo ba rexo ke pelotheri (pelo ke ledi, pelothutexi) xore a e je a tle a se ke a lebala. Xe a rutwa dihlako xo laola ba tla tsea dihlako ba di tswela ka moxopong oo o tlu thsetswexo byala ka xare ba tla re xe ba thsetse dihlako tset tsa ditlou ka mo xare xa moxopo o thsetsweng byala bo tletse, xomme ba tswela sehlare seo ba reng ke ~~ixth~~ letsakalelo xoba pelotheri, xomme ba rutiwa ba tla thoma xo khumamela byala byola bya ka moxopong ba enwa ka melomo ba sa kxe ka celo, xe ba e nwa byalo ba

K34/75

10 rutiwa ba, o mongwe le o mongwe xe a khunamela a e-nwa o bolela lewo leo a le xopotseng ka pōng ya xaxwe a no re hlako di wele sekete a sa di bone di le ka mo moxopong oo o nexo byala. Xomme ba napile ba reta lewo leuwe, byale ka xe mohlomong a ka no xore, hlako di wele moraro, ba napa ba reta ba re: "Se nyaka nku ya mokou, sea kxofe diraro dibe, mafuri o se se wa nyaka sa moraro xa se kxole, se mabulelong a bophsika, ntikedike le balelo, theti ya motse ke lexora, kxopo tsa ntlo, dipalelo, mala a ntlo ke dibyana kobo tsa ntlo ke byang; byale xe e mongwe le o mongwe a e-nwa ka mokxwa o byalo a bolela lewo ba la reta ka mokxwa wa lona xomme xe byala bo feditse ba tla lebelela dihlako tseo ba bona xore na wa tsibilexo lewo leo ke mant, ba napa ba tseba xore ona o tla ba le pelotheri o tla tseba dihlako.

Mohlomong ba ka tsea tsona dihlako tse nne tsa ditlou ba fihla ba re mo pele xa motse mo aroxaneng a ditsela ba fihla ba di epela moo ditsela di aroxanaxo xona, xomme ba dula ka mo xae ba lebelela, motho o mongwe le o mongwe wa tswelaxo ka tsela yeo.

11 Wa tabolang xona fao dihlako di epetsweng xona, monna xoba mosadi xo bona xore o binang? Ke mohuta o fe, ke wa leloko lefe, le xore o antwe mafsi ang, ba tla ya ba fatolle dihlako tsela ka hlokomelo ba tla hwetsa di ba laodisetsa, meloko ya xabo batho bale ba ditaboxilexo. Dingaka tse dingwe di tsea temoxo ya ~~ni~~ dihlako xona fao, xo rutwa dihlako, xo tsea sebaka se se ka ka ngwaxa xoba ngwaxa ye mebedi.

Motho xe a rutwa bongaka a rutwa ke motho yeo e se bexo papaxe a re xo rutwa a re xe a setse a phethexile, ke moka o tla a tswa a ya bongaka (botogo, xo saba) o tlare xe a setse a tso xo boy a xo saba xomme a boya le matlotlo a xaxwe, dinku, dipudi dikxomo, dithselete, xape re na le seema seo se rexo " Mosadi mmoya le kxomo". O tla napa a bitsa ngaka yala e mo rutilexo, xomme

12 o tla re xo yena moruti wa xaxwe xore a fihla a re ke buile, xomme o tla tsea mahumo (matlotlo) a xaxe ka moka a bea pele xa moruti wa xaxe, dikxomo dihuswane, thselete, dilo ka moka, a di bea pele xa ngaka yeo e mo rutilexo, xomme ngaka yeo e mo rutixo e tla ema, a kxetha kxomo yeo a e rataxo, a topa se sengwe thselete- ng a napa a re axa, para thuto ya xaxo siuwe, tswela pele le mosomo wa xaxo, xomme morutiwa a tsea mahumo a xaxe a sala le ona, a tswela pele le bongaka.

Yeuwe tsela ke ya x e motho a se se a reka bongaka ka kxomo xo ngaka a dilo rutwa a sa nthse selo mosadi o be a sa ke a e ya nakeng xo laolwa xo be xo e ya monna feela ngakeng le xe mosadi a be a ile ngakeng ngaka e be e sa ke e botsa mosadi ditaba tseo dihlako di di bolelaxo o be a thsaba xo phuma motse

13 ka xore basadi xa ba kxone xo pata selo (xo fihla selo) ba ka re mohla ba roxana le baxadikane ba roxana ka tsona, a re nna o se ntoye molotsana towe re kuele ba re o a loana, a bolela tseo a di kwelexo dihlakong ka xore dihlako di ata xo nthse boloyi, ka baka leo ba re mosadi xa a laole dihlako, xomme ngaka ya sesotho xe e setse e phethaxetse xoba ngaka byale, xa a na moo a hlahlubyang xona, batho ba tla dio bitswa ke xo kwa ka moo a kxonaxo xo laola bolwetsi le ka xo fodisa batho, ke moka batho ba tla napa ba mo phalalela xo ya xo alafswa ke yana, xa xo teko yeo ba ka mo lehang ka yona, ba tla dio topelela (xo mo kwelela) ka moraxo o tla napa a tumiswa ke xo kxodisa batho, ka mesomo ya xaxwe ka moka ya bongaka ke moka bongaka bya xaxwe bya tuma a bitswa xore ke ngaka le xe re tseba xore ngaka mohlomong e ke e the tumisi ka

14 nosi, e re xo motho eo a e biditsexo e re o tla mpona xoba ke nna monna atheng ka thswanelo ngaka xe e bileditwe bolwetsi e re xe e alafa ka hlare tse ya re, hlare tseso le Eadimo (re swarisa ke Modimo re thuswa ke yena Modimo). Tiraxalo ye ngwe e yeo e kilexo

ya ba ponthso ya bongaka mo seleteng sa xa Molepo xore xo na le mon-
 na ye mongwe yeo lebitso la xaxwe e bexo e le Lethamaxa Motimele.
 Re kwa xoba o be a re xe Madira, (manaba) a tswele xo tla xo
 lwa le ba xa Molepo wa ka re ka xobana e be e le ngaka ya sechaba
 a tle a foke dira tse le marumo xore ba kxone xo hlabana le xo ba
 hlola, hono re kwa xobane e ile ka tsatsi le lengwe Maswena a tla
 a thopa mahlape a xa Molepo a nama ax re xe maswena a setse a
 tloxile bona ba hlabetswe mokxosi wa xore kxomo di ya ya! Xomme
 ba tlile ba kxobakane a nama a tsea Ramphasane (seata sa nare, a ~~NARE~~
 nama a se soma ka mekxwa ya xaxwe ya bongaka, xomme a se lahla,
 xomme re kwa xobane se ile sa tloxa sa filila sa fetoxa nare kwa
 15 Madireng, xomme re kwa xobane nare yeo e ile ya fihla ya putuka-
 putuka kxosi ya bona ya mmolaya re kwa xobane moxongwe yena
 Lethamaxa wa ke a re xe madira a thupile dikxomo a tluxile a tsea
 maloko a a tsona a a senye, di tla re xe di fihla kwa bothupya
 (kwa ba di thupilexo) ka xore dikxomo xe di tsena di tswa xo thu-
 pya xo be le e ngwe e swanetswexo xore e ke e hlabye ba tla re
 xe di setse di fihlile ba hlabile e ngwe ya tsona ba tla re xe
 ba thoma xo sexa nama ya yona ba e besa sebesong mosi wa yona wa
 mathoma o swanetse xore o hlabe kxosi ya bona, ba dio bona xe
 e le lebilubilu xo fihlela a bile a ehwa. Xomme taba ye e be
 e hlwa e diexa mahlong a ba sa phelang xe re e nexela ke banna
 ba moroto wa Marema le Mapulana, le Madingwana ba re botsa taba eo
 ba kilexo ba e bona ka mahlo. 'Tsebaxalo ye kxolo ya bongaka seo
 e kexo e tsibyi ka sona ke xore dingaka di swanelwa xore di
 16 apare mehlamo ya bongaka, matlapara ngaka, meno a dinkwe, le a
 ditau, lea diphaxa, xore a nape a tle a kxethexe e be ponthso ya
 xore motho yo ke ngaka. Xe dinako tsa matsema di swanetse
 xore matsema a tswe ka bo kxwedi ya Phuphu, xomme dingaka di tla
 bitswa ka moka mosate xo tla xo laola ~~peu~~ peu (xo nthsa letsema).

xona fao re tla napa ra tsebiswa ke dihlako xobane re tla di ka
 renelwa byang ke pula, xoba re tla di ka renelwa ke ya Leboa, xoba
 e tla ba ya Borwa, xoba ya Bosebela-tsatsi xoba ya bohlabatsatsi,
 xoba e tla ba tlala le xe e ka ba khora re tla tsebiswa ke tsona
 xoba xo tla ba le bolwetsi dingaka di tla napa tsa re masoboro a
 yo xo bea dipheko kowa difateng xore ba thibele bolwetsi, xomme
 xe dipula di sa ne e omile e sa bonaxale mme ba tla rapa dingaka
 xore di kxobakane xo laola pula, byalo xona moo merereng e
 mebyalo ya bo xo laola pula le xo laola peu, ke moo dingaka tse
 17 dingwe di bexo di tle di tsibyi xona di nape di bonaxale xona,
 bao ba sa tsebyixo ka xe ba sa ke ba apara dithebele ka xobane
 ngaka e tsibya ka mehlano dithebele manaka a diphoko le a diphuthi
 mehlaxare ya diphaxa le meno a diphoofolo tse dingwe xaxolo
 mehlamo yeo ba e apara xe ba e-ya bongaka (botoxo). Xomme ngaka
 xe e bileditswe malwetsi xe e fihla e a laola xore e tle e bone
 bolwetsi mme e kxone xo alafa xomme e ka no re e laotse, a nyaka
 sedimo seo a katlang a bona bolwetsi ka sona, mme a tsea thoma xo
 alafa atheng moxongwe ngaka e no kxona xo lemoxa bolwetsi kantle
 le dihlako xoba sedimo, ngaka xa e le mona xae xa e ke e re xe e
 thoma mosomo ya nyaka sebako, ngaka ya xae e ka no alafa motho a
 fola, xe a fodile ba ka no mo apeela byala ba rwala motseba ba
 yo mo fa, moxong ba mmitsa a tla a bo nwa xona xka mo xae, moxongwe
 18 ba ka no mo fa kxomo ka baka leo re na le seema seo se rexo:
 "Ngaka yeo e sa xapexo kxome e xapa mpa, xomme xe ngaka e tswele
 e ile bongaka xomme ce a fihla lefaseng leo a ileng xo lona, o
 tla re xe a biletswa molwetsi mme o tla re xe a fihlile a
 bonthsitswe molwetsi yeo, a biletswaxo yena, o tla re a se a
 swara meraba ya xaxwe (kanapa tsa dilare) a napa a re ke nyaka
 khunulla meraba, khunulla moraba ya xaxe a ka no bitsa pudi xoba
 lesome, yona ba tla e nthsa kapele, (ka byako) o tla napa a
 phuthulla merwalo ya xaxwe, xona moo a ka no bitsa sekhwisimane

(maseleng mabedi) xoba mabedi le sekesepehse, yona o tla e bitsa xore ke ya dihloko, mohlomong ye ya dihloko a ka no xo se e bitsi, fao xe a feditse xo khunulla moraba, le fisa dihloko o tla re xe a laotse a ba buditse bolwetsi a napa a tswela pele le modiro wa xaxwe, xona fao le sedimo o a sek bolaya o tla re molwetsi a fodile, a napa a nyaka kxomo ya xaxe, yena o swanetse xo dio ba botsa sebako sa xaxe, (moputso) mohlabao, xore xe ke alafa motho o le tla mpha kxomo, ka baka leo re na le seema seo se rexo: "Mohlalo re fa naka kxole, naka ya xae e khora matetelo, (dijo)". Molao wa ngaka xe e laola xo swanela xo rakwa bao e se bexo ba lapa leo, xape xo laola ke sephiri (lekunutu) xomme xe ngaka e alafile motho a fodile, x pe ngaka xa e na thswanelo ya xo seka mohlalo wa yona ka xobane seema se re: "Ngakaxa e isiwe kxorong". Xo laola xo na le ditsela tse dintshi ba bangwe ba laola ka sehuba (mafahla) ba bitswa didupe, bangwe ka mekwa ye mengwe ya bona, moxongwe a ka dio bona mekwa ya xo ile byale ka xe ba ka dio re xe o bona marabe o sepela o hlola lehu, byale ka xe o ka re o eta wa bona hlame e xo tabola pele e kima xoba o ya maeto o tla ya o nwetsa lehu moo o yang, le xe o ka ba o e-ya xae o etswa maeto o tla ya o hwetsa lehu, ka baka leo re na le lebitso leo ba rexo hlame ke masohla leeto.

Le dikalafa le tsona di ile ka ditsela tsa tsona, tse dintshi feela eo e alafang ka tsela e tee, ke tsela ya xe ngwana a robixile lenotlo, letsoxo xoba serope, fao ba dio bapa mahlaka-nake xoba manomo ba baloxa lexoxo leo le lekanaxo leoto leo, xoba ba ka no phapha matswamathi a morula, ba khupetsa letsoxo leo xoba leoto le letsoxo leo ba le khupetsa ba le bofa ba dutse ba le otlolotse xore masapo a loke a dutse ka mokwa wa wona xore a rokane ka mokwa wa wona, xomme xona fao ba tla bitsa ngaka ya xo xata dinga¹⁰ xore e tla e xate morobexi eo xomme ngaka eo e tla tla le moxoma (letsepe) wa yona le sehlare sa yona, se boreledi byalo ka moreswa, xomme

21 o tla re xo fihla yena ngaka ya xo xata dingalo ke moka o tla besa moxoma ola wa xwxwe mollong e tla re xe o setse o swele a o besola, a o bea fase xomme a tsea sehlare seo se boreledi e kaxo moreswa, a se phara mola xodimo xa moxoma, xomma a se xata ka lenao a napa a tsea sehlare sela se fisaxo a xata mola nthong a xata a sidila a xata a sidila byalo-byalo ke mokxwa wa xo xata ntho eo e robexilexo xore sengalo se se sa hlwa se sa tsoxa.

Xa e le mekxwa ya xo fola misi ya dihlare, moxongwe e ba diye (peepi) ya se kxokxothi xongwe ba betle moromokhu, xo na le lefsika leo le boleta ba re ke moromokhu ba le kxofe, ba die pitsana ya xo hlahlela sehlare ka mo xare ba be ba phule lesoba la xo xoxa musi e tla ba pea ya xona e fola sehlare xe xo na le malwetsi a byalo ka diruruxi xoba dikutu, kapa ba ka sema dithsema xomme tsona di ye di apewe ka lengeta di bewe sebesong, xomme xe di setse di swele di a hlatlolwa.

22 Mmabyi a napa a tsea kobo atheng khurumetsa a orela mosi oo, wa mo thunthsetsa, xe a tso tswa ka mola mosing ola disematsela di a silwa ke yona thsidi e ka no bolokwa dithekkong, a ka no xona a e koma, ke sona sehlare seo se bitswaxo thsidi le tse dingwe. Xomme xa e le kalafo ya xo orela ka moya wa mosi wa meetse ba re xe ba bona ba alafa motho a sa hlwe a fola ba tla mo apea sekkoma, ba mo kxomolla xona xe ba mo apea sekkoma ba tsea maxakabye ba a besa mollong a tla re mola a swele a le a mahwibidu xomme ba tsea pitsa ba thsela meetse ka xo yona, ba napa ba tsea maxakabye ale ba lokela ka mola metseng a ka pitseng, xomme ba tla re mola metse ale a loketsweng mafsika a xo fisa a re thsothso-thso-thso, a bidiswa ke xo fisa xa mafsika, xomme a thunya moya wa mosi o motona wa xo fisa, ba bea mola pele xa mabyi ba mo khurumetsa ka kobo e tona xamoxo le yona pitsa yela.

23 Xona fao moya ouwe o tla mo apea, wa hwetsa a dutla kudumela a re: Tsuu! E ela le nmele wo wa xaxwe e re eka o thsetswe ka meetse, bya. xe a setse a tswela kudumela e nthsi ba tla mo khurumolla xo tloxa fao o tla napa a hlabya ke phefo (a fola) mohlomong ba kano xo kxa masasa a mohlare o mongwe le o mongwe ba tsea pitsa ba thsela meetse ba fakela masasa ale ba apea ba khurumela ka setlou (sekhurumelo) bya le e tla re mola meetse ale a bila ao a khurumetsexo ka setlou ba hlatlola ba bca pele xa molwetsi ba dia ka ona mokxwa ola la mo apea sekxoma, xape le ona mokxwa oo o a fodisa.

24 Tiraxalo yoo e byalo ya kapeo ya sekxoma ka mafsika o setse o kile wa ka wa ba le kotsi mo toropong ya Polokwane mengwaxeng eo e fitilexo xo kile xwa tliswa molato o mongwe wa ngaka ya ka Matebeleng a Maune. Re kwa xobane monna eo wa ngaka o be a ile a biletswa molwetsi xo tla xo mo alafa xomme a ba le kxopolo ya xo . tla xo apea molwetsi sekxoma, o ile xe a besitse maxakabye a apeile o ile a mo fisa kudu ka xobane o ile a re le xe a hlaba mokxosi a re kea-swa-kea-swa, a no khurumetswa ka kobo yoo e swareletsweng xore a se kxone xo khurumulla, xomme o ile xe a apolwa kobo a hwetswa budule nmele oo, a setse a dio mumuxa letlalo, a nama a hwa! Molato wa xaxwe o ile wa tla wa sekwa ke matsatsa, monna oo wa ngaka o ile a re xe a butsiswa xwa hwetswa xore monna oo ke ngaka ya motho oo o hlwa a mo alafa, monna wa exente (moemedi) o ile a re monna o be a se a etukisetsa xo bolaya motho o, ekwang ke ngaka ya xaxwe o hlwa a mo alafa, a re yena o be a re o a mo fodisa, ka ~~hxx~~ baka leo Mongake a tswa pele (a se ke a ya teronkong).

25 Kalafo ya disipidi dikutu, diruruxi, le manthewe. Xe motho a e-na le sekutu, ba tla kxa matlaka mohlare ao ba thsephaxo xore a tla se bodusa xomme ba apea meetse ka metseng a fisaxo ba tla lokel matlaka ao, ba thoba sekutu seo, xomme se tla butswa sa phulexa xe se sa phulexe, ba tla kxa matlakala a mokxalo ba a sehla ba phar

ka ona se tla phulexa xe se se na fao se e thsupaxo xeba xo tla tswa molomo ba ke ba nyake dihlare tsa xo rakela, ba se rakele xore se bonaxatse molomo wa sona, xe se etsa se ba bela ka xare se sa ruruxi ba bile ba lemoxa xore mohlomong se se tlo tla se e-tswa xo xobe ba kano kxetha xo xongwe ba xaye ba dukulusetsa ba sesela ka dihlare tsa bona xore se tle ~~se~~ tswe xona.

26 Xe e le mekxwa ya xo lomexa e re xe motho a bolawa ke madi ba swanela xo a nthsa madi ana a babang ka baka la xobane a se sa sepela dithsikeng tsa ona xabotse. Xomme ba tla tsea mohlobo, o dirilwexo ka lenaka la namanyana ya sethojane, xomme ba xaya ba xoxa mohloxo oo o phutswexo lesoba ka kwa nhleng ba xoxa madi ba thsela ka lesapelong, xomme xe mot o a balaya ke mahlo xoba hloxong, dinokeng ba lomexa xona xoba kae le kae. Ba tla lomexa moo madi a leng xona, xomme madi a babang xe a lomexilwe a tswele, mabyi o a fola, ba bangwe ka bohlahe bya lehono xe ba siya xo khupa madi ka molomo ba seta sekxopyana sa leraka, xomme ba se lekanetsa xabotse, xomme mo molongwaneng yaba mohloxo xomme xo lomexwa xa sona, ba dio re xo xaya molwetsi dihlaka tse pedi tseo di bapetsexo ba napa ba besa pampiri mollong xomme ba e lokela ka mola sekxopong ya re mosi o sa thunya ka matla ba e moretsa ka molomo wa yona mola dihlakeng tseo di xailweng ka moya

27 wa mosi ola o leketsexo ka sekxopong, o tla re xe o khutetswe o sa fisa o tla ba le matla a xo momona le xo xoxa madi wa napa wa lomexa madi a tswa ka bonthsi, mohlomong ba ka no bea kxopyana tse pedi xodimo xa motho o tee xe ba nyaka xo phakisa xo molomexa.

Ke yona mehuta ya dikalafu ye.

END. S. 759.